

Kronika mesta Považská Bystrica

(správa o podujatí)

Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja pripravilo dňa 5. 2. 2019 pre **žiakov Spojenej školy internátnej v Považskej Bystrici** jednu z ďalších prednášok z oblasti histórie, zaradenú v programe „Múzeum v škole.“

Prednáška s názvom '**Kronika mesta Považská Bystrica**' bola zameraná nielen na obsah a štruktúru historicko-monografického diela nadregionálneho významu, zaradeného v evidencii pamiatok mesta Považská Bystrica, ale aj na jej autora Aurela Rutšeka. Lektorkou bola Mgr. Anna Šujanská, historička Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici.

V Zozname hmotných hnuťelných pamätihodností mesta Považská Bystrica pod číslom 3 nájdeme pod položkou *Pamätihodnosť* zápis: *Prvá kronika mesta Považská Bystrica*. V riadku *Význam a stručná charakteristika pamätihodnosti* sa uvádza: *Prvá obecná kronika Považskej Bystrice napísaná v roku 1932 v koženej väzbe so zlatou oriezkou od prvého kronikára obce Aurela Rutšeka (*1887 - +1960)*.

Aurel Rutšek je jednou z najvýznamnejších osobností našich regionálnych dejín. V prvom rade bol Rutšek vysokoškolsky vzdelaný štátny úradník, absolvent Právnickej akadémie v Bratislave s výbornou jazykovou znalosťou slovenčiny, latinčiny, maďarčiny a nemčiny. Zároveň bol aj vlastivedný pracovník, zberateľ, prekladateľ, publicista, ilustrátor, historik, dejepisec a kronikár, znalec pomocných vied historických - diplomatiky, genealógie, numizmatiky, sfragistiky, paleografie a ďalších. Preto ho právom označujeme za **regionálneho polyhistora**.

Ako tvorca regionálnych dejín zostavil po niekoľkoročnom výskume a starostlivom zozbieraní podkladov z dejín Považskej Bystrice chronologicky prehľadné, historicko-monografické bohato ilustrované rukopisné dielo **Kronika Považskej Bystrice** alebo tiež **Dejiny Považskej Bystrice** (Monumenta historicae ad Vagum). Takmer 900-stranové dielo má bohatú štruktúru a obsah. Rovnako zaujmú aj farebné ilustrácie, kompletná pramenná databáz u a citácie. Dielo obsahuje záznamy rôznych historických udalostí. Autor ho venoval Považskobystričanom. Kronika je zrkadlom času, ktorý ubehol od doby prvej písomnej zmienky cez stručné dejiny panstva hradu Bystrica až po koniec roka 1918. Vznikla nielen z lásky k rodisku, ale aj z potreby zachovania dedičstva našich predkov. Dokumentujú to jeho

úvodné slová na titulnej strane kroniky. Ide o pokus o systematické spracovanie minulosti Považskej Bystrice formou analýzy.

Aurel Rutšek Kroniku Považskej Bystrice dokončil v roku 1932. Pôvodne mala vyjsť knižne pri príležitosti 500. výročia udelenia mestských práv Považskej Bystrici Žigmundom Luxemburským (1435), ako aj pri príležitosti slávnostného odovzdania krajinského mostu cez rieku Váh do užívania. Dokonca táto informácia sa objavila aj v novinách *Slovenský východ* v roku 1934. Žiaľ, k vydaniu tohto diela nikdy nedošlo. Zostalo len v rukopisnej podobe autora.

Nielen počtom strán, ale i obsahom rozsiahle dielo má krátky úvod, šesť kapitol (Obec Považská Bystrica, Hrad Považská Bystrica, Archív, Pramene použité k vypracovaniu, Obsah, Doslov a doplnky) a 14 podkapitol (Opis obce, Dejiny obce, Právne dejiny obce, Náboženské pamiatky, Pamiatky priemyslu a obchodu, Hospodárske pamiatky, Školstvo a zdravotníctvo, Obyvateľstvo, Etnografické pamiatky, Okolie obce, Názov hradu, Dejiny hradu a Životopisy významnejších majiteľov hradu). Ďalšie štyri sú len doplnkom hodnoverných prameňov, na podklade ktorých kronikár Aurel Rutšek zostavil považskobystrickú kroniku. Táto je nielen dokumentom doby, ale aj výpoveďou potvrdzujúcou autorovu všestrannú vzdelanosť a sčítanosť. Prísny dodržaním vnútornej úpravy (akou je veľkosť a tvar písma, dodržiavanie vnútorných a vonkajších okrajov, číslovanie strán a iné), taktiež farebnými a čiernobielymi ilustráciami Rutšekom napísaná kronika dosiahla vysokú úroveň. Bohato ilustrované sú názvy kapitol a podkapitol, čím autor zvýšil vizuálnu prehľadnosť tohto mimoriadne cenného diela.

Prednášky sa zúčastnilo 40 žiakov 9. triedy v sprievode šiestich vyučujúcich.

V Považskej Bystrici dňa 06. februára 2019
Mgr. Anna Šujanská
Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici